

## Осми разред

**Наставна јединица:** Најзначајнији појмови које смо користили током школске године

Подсетићемо се најзначајнијих појмова које смо користили током првог полугодишта:

### Положај детета у друштву

*Конвенција о правима детета (члан 1)*

Дете је свако људско биће млађе од 18 година уколико се законима земље који се примењују на лице не предвиђа другачије.

Положај (статус): Положај деце дефинисан је њиховим правним статусом и ставом друштва према деци (што је узрочно-последично). Основни чинилац правног статуса деце јесте чињеница да деца немају (у Србији до своје 14. године) или имају делимичну пословну способност (у Србији од 14. до 18. године). Суштина оваквог положаја је да деца не могу да предузимају правне послове изјавама своје воље, односно да им је потребан правни заступник. Став друштва према деци, односно слика о деци и детињству која преовладава, је различит у различитим друштвима и различитим историјским тренуцима.

Начин на који је дефинисан положај детета у једном друштву мењао се током времена. Он је условљен различитим односом друштва према деци, односно детињству, који зависи од много чинилаца. Због тога се промена положаја детета у друштву историјски може пратити у сличним друштвима, а може се уочити да и данас постоје велике разлике у положају детета у различитим друштвима. Оно што је јединствено за све системе јесте да положај детета одређују, односно дефинишу одрасли.

### Људска права

Људска права су заснована на најосновнијим људским потребама које има свако људско биће и чије задовољење је неопходно да би људи могли адекватно да живе и да се развијају (на пример, потреба за храном, образовањем, културом, љубављу и припадањем). Иако људи имају низ различитих потреба, од којих су многе позитивне и пожељне, људска права, као специфична субјективна права, настају онда кад постоји универзална сагласност да је задовољење одређених потреба неопходно свим људима као основ за њихов развој и достојанство.

### Права детета

Права детета припадају категорији људских права и све до 20. века и усвајања Конвенције о правима детета 1989. године ова права су била заштићена у оквиру постојећих система заштите људских права. Међутим, са развојем схватања о специфичностима деце као посебне групе у односу на одрасле и увиђањем да потребе детета, као специфичног људског бића захтевају посебну пажњу, постаје нужно да се деца заштите путем посебних прописа.

## Најбољи интерес детета

Суштина принципа најбољег интереса детета састоји се у обавези државе и свих релевантних институција да у свим поступцима који се тичу права детета воде рачуна о његовим најбољим интересима. То значи да се приликом доношења сваке одлуке морају сагледати све околности сваког појединачног случаја и одлука мора бити донета у најбољем интересу детета о чијим се правима одлучује.

## Право на партиципацију

Конвенција о правима детета уводи појам партиципације и гарантује детету право на изражавање свог мишљења о свим стварима који га се тичу, као и право да се његово мишљење узме у обзир. Процес партиципације значи слушање и уважавање онога што деца имају да кажу, као и укључивање деце у процес доношења одлука које их се тичу. Да би дете могло да партиципира у остваривању својих права, потребно је да буде информисано о свим чињеницама које су значајне за доношење одлуке и то на начин који дете разуме и мора му се омогућити да своје мишљење изрази слободно. У том смислу је право детета на партиципацију уско везано са правом детета на информисање и правом детета на слободу изражавања.